

Täysistunto

Tiistai 10.12.2019 klo 15.45—21.15

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatustilain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2019 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2019 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

18.54 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan hallituksen esitystä palauttaa lapsen subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Muutosehdotus koskee paitsi osallistumisoikeutta varhaiskasvatukseen myös sen vaihtoehtona olevaa yksityisen hoidon tukea.

Ehdotuksen tarkoituksena on, että lapsen osallistumisoikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen ei jatkossa riipu lapsen vanhempien tai muiden huoltajien työ- tai elämäntilanteesta, lapsen tai hänen perheensä tuen tarpeesta tai lapsen asuinkunnasta. Myös sivistysvaliokunta on katsonut, että ehdotettu uudistus parantaa alle kouluikäisten lasten yhdenvertaista kohtelua ja on siten erittäin tarpeellinen. Kokopäiväisen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen on lasten oikeuksia ja oikeuksien täytäntöönpanoa edistävä toimi.

Varhaiskasvatusoikeuden rajoittaminen on varhaiskasvatuksen työntekijöiden antamien vastausten mukaan lisännyt muun muassa hallinnollisen työn määrää, työn kuormittavuutta ja lapsiryhmässä tehtävän työn haasteellisuutta. Samalla myös vähennetään kuntien hallinnollista taakkaa muun muassa lapsen päivähoito-oikeuden selvittämisessä. Esitys siis helpottaa myös yksityisen hoidon tuen toimeenpanoa Kelassa ja vähentää siitä aiheutuvia hallinnollisia toimenpiteitä.

Varhaiskasvatusoikeuden rajaamista koskevan kritiikin kärki on ollut kuitenkin rajoituksesta aiheutuva lapsen eriarvoisuuden lisääntyminen, ja hallituksen esityksen tarkoituksena on korjata se. Vaikka kunnat ovat olleet hyvin joustavia rajauksen käyttöönotossa ja ymmärtäviä vanhempien erilaisille elämäntilanteille, rajauksen poistaminen selkeyttää tilannetta. Pidän siis tärkeänä huolehtia siitä, että varhaiskasvatuspalveluja järjestetään lapsen ja perheiden tarpeita tukien.

Varhaiskasvatus on keskeinen osa Suomen kasvatusta- ja koulutusjärjestelmää, jolla luodaan yhteiskuntamme tulevaisuutta. Sen merkityksellisyys ja positiivinen kustannusvaikutus korostuvat erityisesti lapsilla, joiden lähtökohdat oppimiselle ovat haasteellisia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

Puhemies! Esitykseen sisältyy myös perussuomalaisten tekemä vastalause, jossa on pohjimmiltaan oikeansuuntaista ajattelua, ja se kiinnittää huomiota aitoon ongelmaan, jota on syytä jälkitarkastella ja miettiä. Esitys siis koskee esimerkiksi paperittomien lapsien tilannetta varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatus on kokenut myös viime vuosien ajan jatkuvia muutoksia. Ala kaipaa myös työrauhaa, vakiinnuttamista ja luottamusta. Jatkuvassa turbulenssissa elävä päiväkotij- ja esiopetusmaailma, tällainen muutosvaateiden jatkuva vimma, kuluttaa alan henkilökuntaa ja vaikeuttaa myös jaksamista. Erityisesti varhaiskasvatuksessa pitäisi saada aikaan tilanne, jossa jatkuvien muutosten sijaan ala saa hengähtää ja vakiinnuttaa toimivat käytännöt arkeen. Tämä kentältä kuuluva ruohonjuuritason toive on kovin ymmärrettävä. Varhaiskasvatuksessa kasvatusammattilaisten osalta on oleellista, että heillä on riittävästi aikaa olla lapsen vierellä, työolosuhteet ovat ajanmukaiset, terveet ja turvalliset ja heidän osaamiseensa luotetaan.

Puhemies! Hallituksen esitys palauttaa täysi subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen on kannatettava asia. Vanhempien ensisijaista vastuuta kasvatuksesta se ei poista. Ensisijaisen vastuun kuuluu olla niin päiväkotij- kuin kouluvuosien aikana vanhemmilla. Mutta esitys tasa-arvoistaa lapsen oikeutta sekä varhaiskasvatukseen että ylipäätään aikuiseen ihmiseen.

18.59 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää valiokuntaa erittäin hyvin laaditusta mietinnöstä. Mietintöön on hyvin kirjattu kaikki ne perustelut siitä, miksi subjektiivinen päivähoito-oikeus kannattaa palauttaa ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja pienentää. On tärkeää, ettei lapsen osallistumisoikeus kokoikäiseen varhaiskasvatukseen jatkossa riipu lapsen vanhempien työ- ja elämäntilanteesta tai lapsen asuinkunnasta. Uudistus parantaa siis alle kouluikäisten lasten yhdenvertaista kohtelua.

Varhaiskasvatusoikeuden rajoittamisella ei saavutettu ennakoon arvioituja taloudellisia vaikutuksia. Yksi keskeinen tähän vaikuttava tekijä oli se, että läheskään kaikki kunnat eivät rajanneet varhaiskasvatusoikeutta lain mahdollistamalla tavalla vaan säilyttivät oikeuden sellaisena kuin se oli ennen tätä lainmuutosta. Varhaiskasvatusoikeuden rajausta on koskenut vain 5 500:aa lasta, eli he ovat joutuneet eriarvoiseen asemaan kuin muut.

Myönteinen asia on myös se, että esityksellä vähennetään kuntien hallinnollista taakkaa ja siitä aiheutuvia kustannuksia muun muassa lapsen päivähoito-oikeuden selvittämisessä esimerkiksi perheiden elämäntilanteiden muutostilanteissa. Esitys helpottaa myös yksityisen hoidon tuen toimeenpanoa Kelassa ja vähentää siitä aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia.

Viime kaudella varhaiskasvatusoikeuteen tehdyllä heikennyksellä oli valtioneuvoston selvitysten mukaan negatiivisia lapsivaikutuksia, ja erityisesti päiväkotien lapsiryhmien tilanne muuttui haasteellisemmaksi. Päiväkotiryhmien kokoonpanoihin tuli lisää moninaisuutta osa-aikaisten ja osapäiväisten lasten lisääntymisen myötä. Lisäksi lasten määrä ryhmissä on kasvanut osassa kunnista.

Erityisen paljon muutokset vaikuttivat erityislasten tilanteeseen, koska heille riittävän pieni ja mahdollisimman samana pysyvä ryhmä on oleellisen tärkeä osa turvallista arkea ja kuntoutusta. Lasten vanhempien arvioissa keskeisimmäksi varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen vaikutukseksi tulivat esille lasten tasavertaisuuden heikkeneminen suhteessa muihin lapsiin, lasten vertaissuhteiden pysyvyyden vähentyminen, negatiiviset vaikutukset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

lasten kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen sekä aikuisten ja lasten välisten suhteiden pysyvyyden vähentyminen sekä lasten hyvinvoinnin heikentyminen.

Tämä lakiesitys on siis erittäin kannatettava, ja se on kannatettava myös siksi, että kaikki varmaan tiedämme niistä tutkimustuloksista, joiden mukaan varhaisilla koulutuspanoksilla on merkittävä vaikutus myöhempään kouluttautumiseen. Viime viikolla tulneiden Pisa-tutkimuksen tulosten mukaan suomalaisnuorten lukutaito on edelleen OECD-maiden parhaimmistoa, mutta perhetaustan ja sukupuolen vaikutus lukutaitoon on kuitenkin kasvanut. Suomessa ylimmän ja alimman sosioekonomisen neljänneksen keskimääräinen ero lukutaidon pisteissä on 79 pistettä, ja laskennallisesti tämä vastaa jopa kahden kouluvuoden opintoja. Suomen tyttöjen ja poikien ero lukutaidossa oli OECD-maiden suurin. Ja jos haluamme olla osaamisen kärkimaa myös jatkossa, niin panostukset varhaiskasvatukseen ovat välttämättömiä. Asian pitää alkaa jo sieltä, sillä laadukas varhaiskasvatus tasoittaa parhaiten esimerkiksi perhetaustasta johtuvia oppimiseroja jatkossa.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksessa tulee olla aikaa huomioida, ohjata, auttaa ja kannustaa jokaista lasta yksilönä ja löytää jokaisen lapsen vahvuudet. Tämä ei onnistu, elleivät lapsiryhmät ole riittävän pieniä. Myös lapsen sosiaalisten taitojen kehittymiselle on ensisijaisen tärkeää, että lapsiryhmä ja myös sen ohjaajat ja opettajat pysyvät mahdollisimman samoina. Pidetään huolta laadukkaasta varhaiskasvatuksesta tästä eteenpäin.

19.03 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Pidän tätä subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden laajentamista erittäin hyvänä asiana. Kunnillahan on aikaisemmin ollut mahdollista rajoittaa se 20 viikkotuntiin. Ja kuten edustaja Mäkisalo-Ropponen sanoi, niin aika harva kunta on sitä sitten loppujen lopuksi käyttänyt.

Näissä asiantuntijakuulemisissa tuli kyllä hyvin esille se, että ihan kaikki asiantuntijat puolsivat, pitivät tätä hyvänä asiana. Aika moni toi esiin sen, että hallinnollinen työtaakka on lisääntynyt, kun kunnat vaativat erilaisia selvityksiä, millä perusteilla sitten voidaan se 20 tuntia myöntää ja miten se ajoitetaan ja näin poispäin.

Perussuomalaisethan pitää tärkeänä sitä, että vanhemmilla on myöskin mahdollisuus hoitaa lapsiaan kotona. Se mahdollisuushan ei mene tällä uudistuksella mihinkään, edelleenkin vanhemmilla on mahdollisuus hoitaa lapsiaan kotona. Se, mitä kunnissa tästä ajatellaan — tähän tulee nostamaan kuntien kustannuksia jonkin verran. Hallituksen esityksessä on, että nämä kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti. Tämä on tulossa voimaan 1.8.2020. Siihen on talousarviossa varattu ensi vuodelle 7 miljoonaa euroa ja seuraaville vuosille 17 miljoonaa euroa. Jonkin verran nämä laskelmat eri asiantuntijalausunnoissa vaihtelevat, ja täytyykin nyt toivoa, että tämä raha, mikä siihen on varattu, oikeasti riittää kunnille, koska kunnat Suomessa ovat tällä hetkellä taloudellisessa ahdingossa.

Se, mistä erityisesti haluan kiittää valiokuntaa, on se, että saatiin sinne se lausuma alakouluikäisten lasten mahdollisuudesta vuoropäivähoitoon. Tämä on semmoinen ongelma, mikä tulee monesti esiin. Esimerkiksi yksinhuoltaja, joka tekee vuorotyötä, hoitajat, yleensä suurin osa hoitajista tekee kolmivuorotyötä — jos alakouluikäisellä lapsella ei ole mahdollisuus päästä vuorohoitoon, niin hoitaja ei pysty tekemään silloin iltavuoroa eikä yövuoroa. Tämä on yksi syy, miksi niitä hoitajia sieltä hoitoalalta pakenee. Siis yksi monien joukossa. Eli tässä erittäin hyvä olisi, jos jatkossa olisi näin, että myöskin heille voitaisiin se vuoropäivähoitopaikka taata.

Tässä oli yksi asia, mihin perussuomalaiset kiinnittivät huomiota, ja se oli kappale 16, missä puhutaan näistä maahanmuuttajalapsista ja turvapaikanhakijoista. Siinä viimeisessä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

virkkeessä avataan sitä esitystä sillä tavalla, että pitää selvittää sen edellytys tai oikeutus kaikille lapsille. Meidän mielestämme se avaa hiukan sitä porttia sille, että sen selvityksen tuloksena voitaisiin päätyä esimerkiksi semmoiseen ajatukseen, että myöskin ne, joilla ei ole laillista oikeutta olla Suomessa, olisivat oikeutettuja siihen varhaiskasvatukseen. Tätä ajatusta emme jaa ja sen vuoksi jätämme siitä vastalauseen. Elikkä esitämme, että lakiehdotus hyväksytään muuten valiokunnan mietinnön mukaisena, paitsi perustelutekstin kappale 16 poistetaan ja valiokunnan esittämää kappaletta 16 koskeva lausuma 1 poistetaan.

19.07 Mikko Ollikainen r: Arvoisa herra puhemies, ärade talman! För egen del och för vår riksdagsgrupps del stöder vi regeringens proposition om att återinföra barnets subjektiva rätt till småbarnspedagogik på heltid. Syftet med det här förslaget är ju att barnet ska ha rätt att delta i småbarnspedagogik på heltid i fortsättningen och att det inte ska vara beroende av föräldrarnas eller andra vårdnadshavares arbets- eller livssituation, barnets eller familjens behov av stöd och barnets hemkommun.

Den föreslagna reformen förbättrar likabehandlingen av barn under skolåldern och därför behövs den verkligen. Att återställa den subjektiva rätten till småbarnspedagogik på heltid är en åtgärd som främjar uttryckligen barnets rättigheter. Det här gäller bland annat för barn som behöver särskilt stöd.

Den här ändringen från begränsad rätt till subjektiv rätt kan slå olika i olika kommuner beroende på tidigare beslut, om begränsningen till dagvård gjorts eller om den inte har gjorts, men det kan ofta också handla om tillgång på personal i daghemmen. Tillgången på personal är en stor utmaning både på finska och på svenska.

Administrationen, alltså byråkratin, inom kommunerna minskar i och med återinförandet av den subjektiva rätten. Ekonomiskt kompenseras ändringen till fullo via statsandelar. Visst, det är också bra att följa med de olika konsekvenserna kring den här ändringen och det är också bra att utreda, precis som kulturutskottet lyfter fram, på vilket sätt rätten till småbarnspedagogik kan tryggas för till exempel asylsökande barn i framtiden.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että subjektiivinen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen palautetaan. Tämä on todella tärkeää lapsen edun, tasavertaisuuden mutta myös nuoren koulutuspolun kannalta. Tämä on tärkeää, kun ajatellaan lapsiystävällistä Suomea kokonaisuudessaan.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä nostetaan esille työrauha. Viime vuosina on ollut monta muutosta varhaiskasvatuspuolella. Meillä on haasteita henkilöstön saatavuuden suhteen, ja työrauha alalla auttaa osaltaan, että ala on houkutteleva myös tulevaisuudessa.

Ärade talman! En kvalitativ och mångsidig småbarnspedagogik är en väsentlig del av barnets kunskapsstig. Flera nationella och internationella undersökningar visar att småbarnspedagogiken har en betydande positiv effekt för barnets utveckling och på inlärningen, eftersom helhetsupplägget och lösningarna inom småbarnspedagogiken på lång sikt påverkar förutsättningarna för inlärning.

En utvidgning av rätten till småbarnspedagogik underlättar föräldrarnas sysselsättning eftersom det också är lättare att ta emot kortvariga anställningsförhållanden.

Haluamme siis lapsiystävällisemmän yhteiskunnan, ja tämä esitys tukee naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, kun molemmilla vanhemmilla on yhtäläinen mahdollisuus tehdä työtä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

toimia yrittäjänä ja opiskella. Sivistysvaliokunnan asiantuntijalausunnon mukaan varhaiskasvatusoikeuden rajausta ja vaatimusta laajemmin varhaiskasvatusajan osoittamisesta on nimittäin hankaloittanut erityisesti äitien kohdalla työn ja perheen yhteensovittamista, koska valinta ansiotyön ja lastenhoidon välillä on selvitysten mukaan edelleen ennen kaikkea äitien valinta.

Ärade talman! På sikt och för att bättre tillgodose barnets rättigheter i framtiden är återinförandet av den subjektiva rätten en mycket bra sak. — Kiitos, tack.

19.11 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on lapsiystävällinen parannus nykymalliin, nähdäkseni. Kannatan tätä hallituksen esitystä, joka palauttaa lapsen subjektiivisen oikeuden kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Nämä ehdotetut lait tulevat voimaan ensi vuoden elokuussa, minkä vuoksi myös kunnat ovat ehtineet varautua niihin tällä talousarviokierroksella tästä keskustellessamme.

On mielestäni ensiarvoisen tärkeää, että kuntien tiukan taloustilanteen alla tähän uudistukseen on varattu rahat täysimääräisesti, ja myös valiokunnassa kuultavana olleet tahot ovat sen yksimielisesti todenneet. Keskustalle on myös tärkeää, että kutakin lasta tuetaan siellä, mikä tukee lapsen itsensä parasta kasvua ja oppimista, oli se koti tai päiväkotiki tai mikä vain paikka, missä oppiminen parhaiten tapahtuu. Muutosehdotus tältä erää koskee paitsi osallistumisoikeutta varhaiskasvatukseen myös kaikkia vaihtoehtoja sen osalta. Perheiden valinnanvapaus säilyy siis, ja pidämme sitä tässä tärkeänä.

Varhaiskasvatusta rajattiin vuonna 2016 säästösyistä, mutta nyt valiokuntien käymän keskustelun perusteella on selvinnyt, että se on eriarvoistanut kuntia sillä tavalla, että rikkaat kunnat ovat rajauksesta huolimatta pitäneet tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja vähän köyhemmät kunnat sitten ovat sitä rajanneet 20 tuntiin viikossa. Tämän vuoksi tämä hallitus näkee kriittisenä, että subjektiivinen päivähoito-oikeus nyt turvataan kaikille ja se korvataan täysimääräisesti.

Tämä uudistus parantaa alle kouluikäisten lasten yhdenvertaisuutta ja on siten tarpeellinen. Lapsen oikeudet eivät saa riippua vanhempien tai huoltajien työ- tai elämäntilanteista, eikä ole tarpeen, että esimerkiksi hallinnon pyörittämiseen olosuhteiden muuttuessa kuluu kunnilta kohtuuttomasti aikaa. Tämä osaltaan myös keventää hallintoa niin kuntien kuin Kelan osalta.

Sivistysvaliokunnan valiokuntavastaavana keskustan osalta haluan kuitenkin kiinnittää huomionne siihen, että laitoimme sinne valiokunnan lausuntoon painavan huomautuksen tästä vuorohoidon toteutumisesta. Eli on ehkä syytä pysähtyä pian siihen, toteutuuko meillä vuorohoito riittävällä tavalla ja tarvitsisiko siihen tehdä jotain vastaavan kaltaisia tarkennuksia, jotta tämä tasa-arvoinen tilanne, josta tässäkin salissa on tämän hallituksen esityksen tiimoilta puhuttu, myös toteutuisi kaikkien perheiden arjessa. Toivon, että tähän vuorohoitoon vielä palataan.

Nostaisin myös esiin hallitusohjelman yksityiskohdan, joka liittyy tähän hallituksen esitykseen kriittisesti, eli tämän varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja laadun kehittämiseen varatun rahan edistämisen. Eli tämä yhdenvertaisuusnäkökulma tässäkin hallituksen [Puhemies koputtaa] esityksessä kävelee käsi kädessä myös kokonaisen varhaiskasvatuksen kehittämisen kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

19.15 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Kattava ja laadukas varhaiskasvatus tasaa tehokkaasti lasten kotitaustoista johtuvia eroja. Varhaiskasvatuksesta hyötyvät eniten vähäosaisten perheiden lapset. On hienoa, että hallitus toteuttaa nyt yhden tärkeimmistä lupauksistaan lapsiperheille, kun lasten kokoaikainen varhaiskasvatusoikeus palautetaan.

Subjektiiivinen oikeus joutui edellisen hallituksen leikkuriin, kun varhaiskasvatusoikeutta rajattiin. Varhaiskasvatuksen tarveharkintaisuus on ollut voimassa lähes kolme vuotta. Sitä ennen kaikilla lapsilla oli subjektiiivinen oikeus varhaiskasvatukseen.

Kyse on nimenomaan lapsen edusta ja lapsen oikeudesta. On arvokasta, että universaali varhaiskasvatusoikeus asettaa kaikki lapset samanarvoiseen asemaan riippumatta vanhempien perhetilanteesta, työmarkkina-asemasta tai asuinpaikasta. Varhaiskasvatusta on voitu nytkin järjestää kokopäiväisesti, jos se on katsottu tarpeelliseksi lapsen kehityksen tai perheen olosuhteiden kannalta, mutta tarveharkintaan perustuvaa arviointia asiantuntijat ovat pitäneet kuitenkin perheitä ja lapsia leimaavana.

Osa kunnista päätti olla ottamatta käyttöön varhaiskasvatusoikeuden rajoituksia. Kuntien erilaiset käytännöt johtivat siihen, että lapset ja perheet ovat olleet viime vuosina eriarvoisessa asemassa. Lapsiin kohdistuneista lyhytnäköisistä säästöistä koituu yleensä myöhemmin kallis lasku. Laadukas varhaiskasvatus puolestaan heijastuu pitkälle lasten tulevaisuuteen niin koulussa, opinnoissa kuin yhteiskunnassa pärjäämisessä.

Iloitsen opetusministerimme Li Anderssonin tavoin siitä, että ymmärrys varhaiskasvatuksesta ja sen merkityksestä lapsen kasvuun ja kehitykselle on lisääntynyt. Myös monet vaikutusvaltaiset ekonomistit ovat painottaneet, että varhaiskasvatukseen sijoitetut rahat maksavat itsensä takaisin moninkertaisesti.

Hyviä varhaiskasvatusuutisia on tulossa muitakin. Kolme vuotta täyttäneiden lasten varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja ollaan pienentämässä asetusmuutoksella. Lisäksi sekä perusopetus että varhaiskasvatus ovat saamassa ensi vuonna rahaa laadun kehittämiseen ja eriarvoistumisen ehkäisyyn. Nämä uudistukset ovat erittäin tervetulleita.

19.18 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässäkin esityksessä näkyy hallituksen linjan aiheuttama linjanmuutos. Tässä on selkeästi positiivinen, hieno askel. On palautettu lasten subjektiiivinen oikeus osallistua kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

Tästä käyty julkinen keskustelu on usein ohjautunut siihen kulmaan, että työttömille vanhemmille, joista molemmat saattavat olla kotona, tarjoutuisi ikään kuin tässä tilaisuus laistaa, käyttää tätä hyväksi eli sijoittaa lapsensa päivähöitoon, ikään kuin tässä olisi kysymys aikuisten, vanhempien, subjektiiivisestä oikeudesta. Useissa puheenvuoroissa on korostettu: kyseessä on lasten oikeus, lasten subjektiiivinen oikeus saada täysipainoinen varhaiskasvatus yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Tässä on käytetty useita erittäin hyviä puheenvuoroja. Edustajien Kivisaari ja Mäkisalo-Ropponen puheenvuoroissa, molemmissa, oli painavasti esillä se, että tässä on yhdenvertaisuudesta kysymys. Edustaja Kemppi ohjasi yhdenvertaisuuskeskustelun siihen kulmaan, että tässä on kuntien välillä eroja — ja te viittasitte selkeästi siihen, että varakkaammissa kunnissa on varaa tarjota tämä subjektiiivinen lasten varhaiskasvatusoikeus ja köyhemmissä kunnissa ollaan kireämmässä tilanteessa, joudutaan tämän vuoksi niin sanotusti rankaisemaan lapsia. — Viimeisessä puheenvuorossa edustaja Lohikoski nosti toisen yhdenvertaisuuskulman eli katsoi perheitä. Köyhimmistä perheistä, heikoimmassa asemassa olevista perheistä tulevat lapset eivät ole samankaltaisessa asemassa kuin varakkaammista perheistä olevat lapset. Eli tässä näkee monesta kulmasta tämän yhdenvertaisuusperiaat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

teen rikkoutumisen, ja se on kriittisintä sen vuoksi, että me puhumme lapsistamme. Me rankaisemme tavallaan omia lapsiamme, ja tässä suhteessa tämä on erittäin oikeutettu, perusteltu muutos ja hienoa, että tämä esitys nyt on täällä ja me saamme tämän asian tämän budjetin yhteydessä nyt ratkaistua.

19.20 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen aivan oikein totesi, että nyt on kysymys lasten edusta. Mekin perussuomalaisissa kannamme erittäin paljon huolta lasten hyvinvoinnin lisäämisestä sekä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta.

Keskeisinä keinoina tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää pitää ryhmäkoot riittävän pieninä ja turvata erityisesti tukea tarvitsevien lasten tarpeet. Kuten tunnettua, niin me perussuomalaiset ajattelemme, että mahdollisuus hoitaa pieniä lapsia kotona on hyvin tärkeää ja se säilyisi jatkossakin, koska koti on useimmissa tapauksissa lapsen kannalta se paras ja viihtyisin ympäristö, joka tuo turvaa etenkin lapsen ensimmäisille kasvuvuosille — joilla on sitten varmasti myöskin suuri merkitys lapsen kehitykselle myöhemmässä vaiheessa.

Kuten tuossa edustaja Juuso toi tämän esittämämme kappaleen 16 ensimmäisen lausuman poiston esityksen, joka koskettaa lähinnä nyt henkilöitä, joilla ei ole lupaa, laillista oikeutta, maassa oleskeluun, niin olen kannattamassa tätä meidän perussuomalaisten ja edustaja Juuson ehdotusta.

19.21 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksesta hyötyvät kaikki lapset riippumatta perhetaustasta. Varhaiskasvatusoikeuden laajennus helpottaa vanhempien työllistymistä, koska silloin voi ottaa myös lyhytaikaisia työsuhteita eikä tarvitse pelätä sitä, miten se lapsen päiväkotiryhmässä vaikuttaa esimerkiksi kaverisuhteisiin. Esitys tukee myöskin naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, kun molemmilla vanhemmilla on yhtäläinen mahdollisuus tehdä töitä, toimia yrittäjänä tai opiskella.

Erityisen tyytyväinen olen tästä lausumaehdotuksesta, minkä valiokunta on tehnyt: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää kuluva vaalikauden aikana varhaiskasvatuskäisten ja pienten koululaisten vuorohoidon tarpeen ja toteutumisen sekä ryhtyy selvityksen tulosten perusteella tarvittaviin toimiin lainsäädännön muuttamiseksi vuorohoidon palvelun varmistamiseksi.”

Meidän yhteiskuntamme on muuttunut siinä mielessä, että monissa töissä ei eletä niin sanottua virka-aikaa kahdeksasta neljään. Erityisesti palvelualalla työaika keskittyy yhä enemmän iltaan tai voi olla varhaisia aamun tunteja tai yötyötä. Sen takia tämä vuorohoidon selvittäminen tulee todella tarpeeseen. Se myöskin voi parantaa yksinhuoltajien työllisyystilannetta, ja uskon, että se tulee parantamaan. Jos se olisi mahdollista, se tulisi parantamaan yksinhuoltajien työtilannetta ja samalla yksinhuoltajien toimeentuloa.

19.23 Pasi Kivisaari kesk: Puhemies! Ainakin edustajat Kemppi ja Juuso ottivat puheen-vuoroissaan esille tämän vuorohoitokysymyksen, jota myöskin sivistysvaliokunnassa ja sivistysvaliokunnan lausunnossa pohdittiin.

Toden totta, vuorohoitohaasteet koskevat myöskin koululaisia, erityisesti ykkös-, kakso-luokkalaisia. Tänä päivänähan koulussa on toki iltapäivätoimintaa, joka mahdollistaa aikuisen läsnäolon iltapäivisin. Mutta vuorohoito on tietysti paljon laajempi käsite. Me kaikki tiedämme ammatteja, joissa isät ja äidit tekevät ympärivuorokautista työtä, jossa työn ajat vaihtelevat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

Toivoisin kuitenkin, että kun tätä vuorohoitoproblematiikkaa pohditaan, niin otettaisiin mallia koulussa järjestettävästä iltapäivätoiminnasta sikäli, että iltapäivätoimintaa kouluissa järjestävät niin kunnat mutta myöskin esimerkiksi urheiluseurat, seurakunnat, ylipäänsä kolmannen sektorin toimijat. Tässä vuorohoitokysymyksessä kolmannen sektorin toimijalla saattaa olla myöskin paljon annettavaa, kun pohditaan näitä erilaisia järjestelyjä.

Edustaja Koskela, joka taisi lähteä, korosti tätä kodin merkitystä kasvatuksessa. Kyllä, ensisijaisesti ilman muuta kodeilla on kasvatust vastuu, mutta toki on mainittava, että tämä subjektiivinen täysimääräinen oikeus ei ole ristiriidassa tietystikään sen kanssa eikä poista sitä kodin oikeutta. Mikäli kasvatustamahdollisuuksia esimerkiksi vanhempien työn ohella on tai lasta pystytään kodissa hoitamaan, niin mikä ettei.

Edustaja Kiljusen puheenvuorossa oikeastaan tuli se ydin, että tämä on nimenomaan lapsen oikeus varhaiskasvatukseen, ja siitä näkökulmasta myöskin tätä esitystä on syytä katsoa.

19.26 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen oli nykymallissa huolissaan siitä, että köyhimmat perheet ovat jääneet tässä jalkoihin, ja lapsiperkehöyhyydestä sopiikin olla huolissaan, kun Suomessa on yli satatuhatta köyhäksi luokiteltavaa lasta. Se on erittäin huolestuttava tilanne.

Mutta tästä subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta ja hallituksen esityksestä, jota nyt käsittelemme: Tässä nykytilanteessa lohdutuksena on ollut myös se, että varhaiskasvatusta on voitu nytkin järjestää kokopäiväisesti, jos se on katsottu tarpeelliseksi perheen ja lapsen tilanteen kannalta, ja näin on monessa kunnassa. Tällaiseen tilanteeseen on päädytty esimerkiksi niiden maahanmuuttajaperheiden kohdalla, joissa lapsi on tarvinnut lisää kielellistä tukea arkeensa. Tätä tarveharkintaan perustuva arviointia voidaan kuitenkin pitää perhettä leimaavana, ja sen takia näen tämän hallituksen esityksen nyt tärkeänä, jotta saamme tämän asian vietyä eteenpäin, mutta myös sen takia — korostin puheenvuorossani erityisesti sitä hallinnollista uudistusta — että nyt sitä hallinnollista puolta ei tarvitse enää siinä välissä tehdä.

Kiinnittäisin vielä huomionne tähän sivistystvaliokunnan lausuntoon, jossa nostettiin myös tämä asiakasohjaus kriittisesti esiin. Esimerkiksi neuvoloissa ja perhekeskuksissa tehdään tälläkin hetkellä todella ansiokasta asiakasohjausta, palveluohjausta näille perheille, ja toivon todella, että siihen kiinnitetään huomiota, että kaikilla perheillä on tieto varhaiskasvatuksesta ja omalle lapselle parhaiten sopivasta vaihtoehdosta — joillakin se on päiväkotia, toisilla se on kotihoito, ja kolmansilla se saattaa olla esimerkiksi avoin varhaiskasvatus, jota järjestetään erittäin laadukkaasti esimerkiksi Heinolan kaupungissa ja Asikkalan kunnassa. Tällaisia ratkaisuja meillä on, ja toivon, että tähän ohjaukseen myös kiinnitetään huomiota.

19.28 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus todella kannattaa. Sen ovat täällä monet todenneet, ja sen monet tutkijat tuolla meillä valiokunnassa myöskin toivat esille, ja tokihan me sen tiedämme. Näiden vuosien aikana siitä on paljon puhuttu ja siitä on tutkittu.

Viime kaudella jouduttiin oikeutta varhaiskasvatukseen rajaamaan taloudellisista syistä. Pitää muistaa, että oikeushan säilyi mutta sitä aikaa rajattiin mutta sitten huomioitiin aina, että jos lapset ovat vaikeissa tilanteissa, niin ehdottomasti täysiaikainen varhaiskasvatus piti järjestää. Sitten kun ruvettiin tätä jälkikäteen tutkimaan, niin tällä muutoksella, täl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

lä rajauksella, mikä taloudellisista syistä aikoinansa tehtiin, ei tullutkaan niitä toivottuja vaikutuksia, vaan päinvastoin, tuli myös hankaluuksia lasten kannalta ja perheitten kannalta. Siitä syystä on erittäin hyvä, että tämä rajausta nyt sitten puretaan ja voimme taas jatkaa entiseen malliin.

Me kuulumme paljon hyviä asiantuntijakeskusteluja ja -lausuntoja siellä valiokunnassa, ja totean, että meillä oli erinomaisen hyvä keskusteluyhteys tuolla valiokunnassa myös puolueitten välillä ja ryhmien välillä.

Me otimme kantaa myös noissa lausumissa tuohon vuorohoitoon, koska vuorohoito on hyvin moninaista eri kunnissa. Siitä syystä on erittäin hyvä, että me saimme tänne tämän lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää kuluva vaalikauden aikana varhaiskasvatusikäisten ja pienten koululaisten vuorohoidon tarpeen ja toteutumisen sekä ryhtyy selvityksen tulosten perusteella tarvittaviin toimiin lainsäädännön muuttamiseksi vuorohoidon palvelun varmistamiseksi.” Sitten kiinnitimme huomiota myös toiseen asiaan, eli on se toinen lausuma, joka koskee sitä, että varhaiskasvatuslaissahan säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden niin vaatiessa myös muille kunnassa oleskeleville lapsille kuin kunnan asukkaalle. Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä edellä mainittua säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi, mutta valiokunta saamaansa asiantuntijalausuntoon viitaten kiinnitti huomiota säännöksen tulkinnanvaraisuuteen esimerkiksi alle kouluikäisten turvapaikanhakijalasten varhaiskasvatusoikeuden kannalta ja näkökulmasta. Siitä syystä me teimme tänne lausuman myöskin siitä, että on tarkoitus selvittää esimerkiksi juuri näiden turvapaikanhakijalasten varhaiskasvatusoikeuden yhdenvertaisen turvaamisen näkökulmasta, miten se Suomessa on järjestetty, ja että valtioneuvosto ryhtyisi sitten selvityksen perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin. Itse kannatan tätä lausumaa siitä syystä, että tämä selvitetään, koska kun olin sisäministerinä, niin huomasin, että meillä on esimerkiksi hyvin erilaisia vastaanottokeskuksia: meillä on isoja vastaanottokeskuksia, joissa on paljon ihmisiä — vanhempia, lapsia — mutta sitten on ihan kaksioita, jotka ovat vastaanottokeskuksen asemassa. On aivan eri asia lapsena toimia siellä, ja siitä syystä kannatan tätä.

Palaan sitten vielä toisessa puheenvuorossa erääseen toiseen asiaan.

19.31 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin erittäin, erittäin hyvä korjaus meidän varhaiskasvatusjärjestelmään, joka ehti muutaman vuoden ajan olla varsin ikävässä tilassa, kun tämä lasten subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen oli rajattu. Hyvä, että nyt tulee korjaus.

Olen itse asiassa seurannut tämän voimassa olevan lain ja muutenkin varhaiskasvatuksen tilaa kuntatasolla hyvin kiinteästi kymmenen vuoden ajan Turun kaupungin erilaisissa luottamustehtävissä, ja siltä pohjalta muutama huomio.

Tässä on kymmenen vuoden kuluessa ollut oikeastaan koko valtakunnassa, erityisesti Turussa, menossa varhaiskasvatuspalveluiden yksityistämiskehitys, ja sillä on ollut osaltaan vaikutusta palveluiden laatuun — siis heikentävä vaikutus. Kun tämä varhaiskasvatusoikeus oli rajattuna ja lisäksi ryhmäkoot suurennettuna, siitä seurasi kunnissa hyvin paljon ongelmia, niin kuin tässä edustaja Risikkokin kuvaili. Ja itse asiassa näitten ongelmien myötä tämä yksityistämiskehitys kiihtyi, ainakin Turussa olen nähnyt selvästi, että näin on käynyt. Yksi tekijä siinä oli tietysti se, että kun Turun kaupunki päätti pitää subjektiivisen oikeuden kokoaikaisena ja ryhmäkoot asetusta pienempinä eikä sitä vastaan kuitenkaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

tullut riittävää valtionrahoitusta, niin rahapula aiheutti painetta tähän yksityistämiseen. Tämä ilmiö on varmasti muissakin kunnissa nähty.

Turussa vuonna 2010 yksityistä varhaiskasvatusta oli kaikista palveluista alle 20 prosenttia, nyt 2019 yksityisen palvelun osuus on noin 35 prosenttia. Turussa kaupunginvaltuusto on asettanut ensi vuoden budjettiin tavoitteen, että tämä yksityisen palveluosuus tulisi nostaa jopa 40 prosenttiin kaikesta varhaiskasvatuspalvelusta. On päivänselvää, että tällaiset yksityisen palvelun osuudet aiheuttavat todella suuria ongelmia.

Yksityiset päiväkodit pääsevät liian vahvaan asemaan näillä markkinoilla, jos sitä sanaa on luvallista käyttää — nykyään se itse asiassa varmaan kuvaa tosiasiallista tilannetta aika hyvin — ne pääsevät määrittelemään hintoja, pääsevät myös valitsemaan lapsia käytännössä. Se mahdollisuushan yksityisillä päiväkodeilla on käytännössä ollut. Tämä kaikki on polarisoinut yksityistä ja julkista palvelua valitettavalla tavalla kunnissa, eli esimerkiksi yksityiset päiväkodit eivät ota erityisen tuen tarpeisia lapsia hoitoonsa kovinkaan helposti, jos lainkaan, vaan he jäävät kaikki kunnan hoitoon.

Tämä kaikki heikentää kokonaisuutena tämän meidän varhaiskasvatusjärjestelmän laatutasoa ja toimintaa, ja toivoisin, että tähän yksityisen palvelun kasvuun kiinnitettäisiin tulevaisuudessa kriittistä huomiota. — Kiitos, puhemies!

19.34 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tuosta äskeisestä. Eliikkä kun todella meidän laissa sanotaan sillä tavalla, että kunnalla on velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta muillekin lapsille kuin kunnan asukkaille, eli myös kunnassa oleskeleville lapsille tulisi järjestää varhaiskasvatusta, niin tästähän toivottiin, että selvitetäisiin, ketä se oikein koskee. Siitä syystä me teimme sitten lausuman. Se kuuluu näin:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää ja selkeyttää kuluva vaalikauden aikana varhaiskasvatuslain 6 §:n 3 momentin tarkoittamien lasten, esimerkiksi turvapaikanhakijalasten varhaiskasvatusoikeuden yhdenvertaisen turvaamisen sekä ryhtyy selvitysten perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin.” Tässä on kysymys pelkästään siitä selvittämisestä. Koska turvapaikanhakijalapsi saattaa olla Suomessa esimerkiksi jopa viisi vuotta ennen kuin lopullinen päätös saadaan, olen itse sitä mieltä, että on aivan kestävätilanne, että hän ei olisi varhaiskasvatuksen piirissä tilanteessa, jossa sitten kävisikin niin, että hän ja perhe jäävätkin Suomeen, ja se integraatio ei pääse niiden viiden vuoden aikana tapahtumaan. Siinä voi käydä kyllä todella huonosti.

Siitä syystä pidän hyvänä, että tätä selvitetään, ja sitäkin pidän hyvänä, että nyt selvitetään myöskin se, miten suhtaudutaan laittomasti maassa oleviin henkilöihin. Itse en kannata, että heille järjestetään varhaiskasvatusta, koska meidän perustuslakihan sanoo, että ”välttämätön hoito ja huolenpito”, ja itse katson, että tämä ei liity siihen. Haluan korostaa, että se, miksi kannatan tätä lausumaa, on se, että tässä nimenomaan halutaan selvittää muun muassa tätä tilannetta, missä eri kunnat ovat ja miten eri lapsiryhmiin suhtaudutaan. Siitä me saamme sitten vähän tietoa, miten kunnat näihin suhtautuvat.

Sitten ihan lopuksi vain totean sen, että täällä on kovasti hehkutettu nyt tätä varhaiskasvatusta ja tätä varhaisiin vuosiin panostamista, aivan niin kuin ihan ekonomistista lähtien on oltu sitä mieltä. Itsekin kannatan siihen satsaamista, ja siitä syystä olisin itse kannattamassa sitä, että oppivelvollisuuden pidentämiseen varatut 107 miljoonaa käytettäisiin nimenomaan varhaisiin vuosiin. Se on sitä nimenomaista tulevaisuustekoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

19.37 **Pasi Kivisaari kesk:** Puhemies! Edustaja Yrttiaho kantoi puheenvuorossaan huolta yksityistämiskehityksestä, ja olen siinä mielessä tietysti samaa mieltä, että julkisen palvelun pohjan ja järjestelyjen täytyy olla ilman muuta edellä ja korostuneita. Toisaalta haluan myöskin muistuttaa, että kyllä myös yksityiset päiväkodit usein helpottavat palvelutarvekysyntää, ja kyllä yksityiset päiväkodit myöskin tarjoavat äärimmäisen laadukkaita ja tasokkaita palveluita esimerkiksi palvelusetelien muodossa.

Haluan tämän puheenvuoron käyttää sen takia, ettei ikään kuin pidettäisi yksityisiä päiväkoteja tai yksityistä varhaiskasvatusta lähtökohtaisesti mörkönä, vaan kyllä silläkin osastolla tärkeää ja merkittävää työtä tehdään. Mutta totta kai julkinen edellä ja julkinen pohjalla, enkä näe logiikkaa nyt tämän subjektiivisen oikeuden rajaamisen ja yksityisten päiväkotien lisääntyvän määrän välillä.

Myös edustaja Kemppi toi ansiokkaasti aikaisemmissa puheenvuoroissa esille kuntien roolin tässä rajaamisen aikana. Kunnat ovat olleet hyvin joustavia ja käyttäneet hyvin ihmillisistä lähtökohdista tätä tarveharkintamahdollisuutta ja joustaneet juuri niissä tilanteissa, joissa tämä 20 tunnin ylitys on ollut tarpeen. Tässä mielessä kunnat ovat kyllä kantaneet tonttinsa todella hyvin, vaikka eduskunnasta tämä rajaamisen mahdollisuus onkin asetettu.

19.39 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kivisaari juuri äsken kuvasi sitä problematiikkaa, jonka vuoksi pyysin itse asiassa myös puheenvuoron, sillä edustaja Yrttiaho puhui varsin tärkeästä asiasta korostaessaan, että varhaiskasvatus ei voi toimia sillä periaatteella, että se valitsee asiakkaansa ja jättää esimerkiksi tuen tarpeiset lapset auttamatta. Olen siitä aivan samaa mieltä, että niin julkisen palvelun kuin yksityisen palvelunkin tulee tarjota riittävä tuki lapsen kasvuun, eikä voi olla tuen tarpeen esiintymisestä kiinni, että hoitopaikkaa tai hoitotapaa pitää vaihtaa.

En kuitenkaan näe kaikkien kuntien osalta täysin yhdenvertaisuusmerkkejä siinä välillä, kun puhumme päivähoito-oikeuden rajaamisesta tai subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta — 40 tuntia viikko tai 20 tuntia viikko — ja puhumme tästä yksityistämiskehityksestä. Varmasti isoissa kaupungeissa näin on tapahtunut tai se on johtanut tämmöiseen tehokuusajatteluun, mutta on myös kuntia, jotka ovat onnistuneet luovimaan tässä nykymallissa eteenpäin.

Edelleen korostan sitä, että tämän uudistuksen tarkoitus on helpottaa hallintoa ja jättää niitä leimoja leimaamatta. Ei ole tarkoituksenmukaista, että yhdenkään lapsen otsaan tatuoidaan, että sinussa on jotain pielessä, kun tarvitset tukea, vaan meidän järjestelmän tulee olla varhaiskasvatuksessa sellainen, että huolimatta siitä, missä on hoidossa — oli yksityisessä, julkisessa, kotona, päivähoidossa, avoimessa varhaiskasvatuksessa — saa laadukkaan palvelun, laadukasta kasvatusta ja oppii niitä perustaitoja, joita elämässä tarvitsee.

Tämä hallituksen esitys on ennen kaikkea tiedolla johtamista. Näen, että tämmöiseen muutokseen päädyttiin kolme vuotta sitten, ja nyt sitä on tutkittu ja on tultu siihen tulokseen, että nyt tarvitsee tehdä korjausliike, ja tässä hallituksen esityksessä laajennetaan tämä subjektiivinen päivähoito-oikeus kaikille lapsille 40 tunniksi viikossa huolimatta siitä, onko tuen tarvetta tai mikä on elämäntilanne.

19.41 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Edustajat Kivisaari ja Kemppi kommentoivat tätä, mitä sanoin yksityisen varhaiskasvatuksen asemasta. Olen toki sitä mieltä, että yksityinen palvelukin voi olla hyvää ja laadukasta, ja siitä on paljon esimerkkejä, ei sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

nä mitään, mutta kyllä silloin jos kokonaisuutena yksityisen palvelun osuus alkaa olla 30—40:tä prosenttia, niin ihan jo perusmarkkinalogiikalla ymmärtää, että se ei ole terve tilanne.

Siis siellähän tapahtuu ketjuuntumista, eli isot, kansainvälisen pääomankin omistamat yhtiöt ostavat pienempiä päiväkoteja, ja silloin ne saavuttavat liian vahvan aseman ja pystyvät määrittelemään esimerkiksi hintatasoa, ja sitä kautta kunnat ovat taloudellisestikin vaikeuksissa. Toinen ilmiö on tietenkin tämä itse varhaiskasvatuksen laatu ja päiväkotien jakautuminen ehkä sosioekonomisestikin eri asuinalueilla. Varsinkin isoissa kaupungeissa tämä on tietysti ongelma, joka on nyt jo käsillä. Siihen pitäisi vaikuttaa.

Muutama maininta näistä isoista ketjuista, jotka ovat ongelma ainakin Turussa. Tässä voi varmasti ääneen sanoa, että Touhula-ketju on useamman kerran joutunut avin tutkintaan ja myös saanut huomautuksia toiminnastaan. Hyvin tyypillinen ongelma siellä on, ettei ole pätevää henkilökuntaa tai sitä ei ole riittävästi. Eli tämän tyyppisiä ne ongelmat käytännössä ovat, ja silloin kun tehdään voittoa, koska tämmöinen iso ketju tavoittelee nimenomaan liikevoittoa, säästetään henkilöstöstä, kun sitä palkataan. Tietysti siellä on myös henkilöstön työehtosopimusten taso matalampi, eli siellä on ainakin noin viiden prosentin verran pienemmät palkat jo lähtötilanteessa, mutta sitten myöskin tehdään usein niin, ettei henkilöstöä ole riittävästi tai se on epäpätevää, ja tällä tavalla haetaan säästöä, jotta voitaisiin tehdä isompaa voittoa. Tämä on tietenkin se rakenteellinen ongelma, mikä yksityisen palvelun kanssa meillä aina on, ja sen suhteen pitää olla kriittinen ja seurata tilannetta ja puuttua tarvittaessa, esimerkiksi rajoittaa näiden isojen yhtiöiden mahdollisuutta tehdä voittoa ihmisten palvelulla.

19.44 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on käyty todella hyvää keskustelua tärkeästä asiasta, ja on ollut erittäin hienoa kuulla alan osaajien puheenvuoroja ja sivistysvaliokunnan jäsenten hyviä kommentteja. Joskus on syytä ottaa askel taaksepäin. Tehdään kokeiluja, katsotaan mihin se johtaa, ja se on suurta viisautta sitten korjata liikkeit, jos nähdään, että ne eivät tutkimustenkaan puitteissa ole olleet ehkä kaikkein parhaita ratkaisuja.

Tässä on puhuttu siitä, että kyse on lapsen oikeudesta. Nyt ollaan palauttamassa meidän jokaiselle lapselle sitä heille kuuluvaa oikeutta, ja siitä suuret kiitokset. Haluan tietysti erityisesti kiittää niitä kuntia, jotka eivät ole lähteneet varhaiskasvatusoikeutta rajamaan. Tähän joukkoon kuuluu oma kotikaupunkini Kankaanpää. Siitä isot kiitokset.

Ajattelen niin, että yhdenkään lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei voi olla riippuvainen siitä, onko hänen vanhempansa työssä vai työtön, se ei ole yhdenkään lapsen oma valinta. Näen myös, että tällä lapsen oikeudella on kauaskantoiset vaikutukset erityisesti myöhempää oppimista ja tulevaa kehitystä ajatellen. Erityisesti tämä merkitys korostuu niiden lasten osalta, joiden lähtökohdat oppimiselle ovat haasteellisia. Väitän myös, että satsaamalla varhaiskasvatukseen myös tulevaisuudessa ja antamalla tämä oikeus lapsille takaisin tehdään myös hyvin kauaskantoista työtä sen eteen, että yksikään meidän lapsi ja nuori ei tippuisi tästä joukosta pois, ja ehkäistään eriarvoista kehitystä.

Tähän loppuun voi vain todeta, että jokainen satsaus meidän kaikkein pienimpiin on tulevaisuusinvestointi, ja siitä tässäkin kohtaa on mielestäni kyse, ja siitä suuret kiitokset.

19.46 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! En voi olla ottamatta tähän kantaa, kun laitettiin vastakkain voimakkaasti julkista ja yksityistä sektoria. Täytyy sanoa omana kokemuksena, kaikki kolme lastani ovat olleet vanhempien kannatusyhdistyksen ylläpitämässä päiväkodissa, pienessä päiväkodissa, jossa on ollut hyvin yksilöllistä varhaiskasvatusta. Ja Es-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

poossa, kotikaupungissani, meillä on paljon yksityistä palvelutuotantoa, joka vastaa vanhempien ja lasten tarpeisiin, nimenomaan tällaiset pienet yksiköt, joissa pystytään huomioimaan paremmin toiveita ja tarpeita. Siellä on yhdistyksen ylläpitämiä, järjestöjen ylläpitämiä ja pieniä yrittäjiä. Olen samaa mieltä, ettei ole toivottavaa kehitystä, että jäädään isojen ketjujen palveluista riippuvaisiksi, mutta meillä on paljon yksityistä palvelutuotantoa, joka on laadukasta ja hyvää, ja sitä mielestäni on järkevää jatkaakin.

Ja toinen asia, mikä kunnissa on noussut esille, on nämä tilatarpeet. Näitä pieniä päiväkoteja pystyy ketterämmin perustamaan myöskin erilaisiin tiloihin. Jos isossa päiväkodissa on sisäilmaongelmaa, niin kunta on aikamoisissa ongelmissa sitten järjestää lapsille tiloja. Eli sekä tilojen laadun ynnä muun varhaiskasvatuksen suhteen pienet päiväkodit puoltavat kyllä paikkaansa, mutta molemmilla on oma tehtävänsä ja molempia tarvitaan.

19.47 Pasi Kivisaari kesk: Puhemies! Edustaja Laiho piti hyvän puheenvuoron, juuri näin.

Ja edustaja Yrttiaholle, jonka logiikan hyvin ymmärrän: juuri näihin mainitsemiinne epäkohtiin, joita esiin nostatte yksityiseltä puolelta, pitää totta kai puuttua. Tietenkin, mikäli esimerkiksi lain rikkomista tapahtuu, niin ne täytyy valvoa ja myöskin hoitaa asiat kuntoon. On selvää, että myös yksityisiä päiväkoteja täytyy koskea samat henkilömitoitukset, ja myös yksityisen puolen täytyy ottaa lain kirjaimet huomioon. Myös julkisella puolella välillä kuntien tiukoissa taloustilanteissa tapahtuu ylilyöntejä tai, voisiko sanoa, alilyöntejä, esimerkiksi Laihon mainitsemien päiväkotien olosuhteiden osalta.

Kaiken kaikkiaan varmaan olemme kaikki samaa mieltä siitä, että Suomessa on — no, sanotaan näin Suomen eduskunnassa, että meillä on maailman parasta varhaiskasvatusta, jota tapahtuu julkisella puolella ennen kaikkea, mutta myöskin yksityisellä puolella. Oleellista on se, että lapsi saa mahdollisimman tasokasta varhaiskasvatusta, on se sitten julkisella puolella hoidettua tai yksityisellä puolella.

19.49 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! En malttanut vielä olla ottamatta puheenvuoroa liittyen tähän, mikä on yksityistä päivähoitoa tai ei. Edustaja Laiho mainitsi yhdistyspohjaiset päiväkodit. Itse olen aina ajatellut ja pyrkinyt tuomaan esimerkiksi kaupunginvaltuustossakin työskennellessä eron, että puhummeko yksityisestä päiväkodista, joka on yhdistyksen ylläpitämä vai voittoa tavoitteleva yritystoiminta. Näillä päiväkotien ylläpitäjillä on aika erilaiset arvot monesti.

Hallitusohjelmassahan itse asiassa on maininta, että lähdetään selvittämään voitontavoittelun rajoittamista ja mahdollista luvanvaraisuutta yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen osalta. Tämä on sen takia tärkeä kirjaus, että monestihan on käynyt niin, että kunta haluaa ensin säästää, se ei enää tuotakaan itse sitä varhaiskasvatuspalvelua, ja sitten, kun sitä tuottaa yksityinen yritys, niin se taas puolestaan haluaa säästää juuri näillä edustaja Yrttiahon mainitsemilla tavoilla, että ei tarjoakaan tasapuolisesti esimerkiksi näitä erityistä tukea tarvitsevien lasten palveluita. On todella tärkeää, että tämä asia selvitetään, ja näin opetusministeri Andersson on myöskin luvannut.

19.50 Paula Risikko kok: Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti: Täällä on hyvää keskustelua ollut myöskin tästä yksityisen ja julkisen välisestä toiminnasta, ja mielestäni täällä edustajat Kivisaari ja Laiho käyttivät hyvät puheenvuorot siitä, että kyllä meillä on laatuvaikutteita sekä julkisella että yksityisellä, mutta meillä on aivan myös priimaa molemmil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2019 vp

la puolilla. Elikkä ei se omistajuus ole aina se, joka siinä korreloi tähän laatuun, vaan minä kuitenkin olen urani aikana monta kertaa nähnyt sitä, että se yksityinen kyllä nostetaan äkkiä tikunnokkaan, jos siellä on puutteita, mutta sitten julkisella puolella saa olla melkein mitä vain. Elikkä kyllähän noiden arvioijien, esimerkiksi avin, luuppi on sellainen, että kyllähän hyvin herkästi puututaan siihen yksityiseen — ja siinä on jo se luvanvaraisuus ja kaikki tällainen. Että kyllä minä tiedän, että molemmissa on ongelmia, molemmissa on niitä haasteita ja molemmissa on hyviä esimerkkejä ja hyviä käytäntöjä.

Sitten ihan vain vielä lopuksi tähän sanon sen, että olen paljon keskustellut varhaiskasvatuksen opettajien kanssa ja päiväkotihenkilökunnan kanssa, ja muistutan nyt kuitenkin vielä sen, että vaikka meillä olisi kuinka hyvä ja laadukas varhaiskasvatus — mikä meillä on, me voimme olla ylpeitä siitä — niin se ei kuitenkaan korvaa sitä vanhempien kasvatus- ja luotettavia vanhempia ja luotettavia aikuisia. Se on kuitenkin vain sellainen täydentävä kasvatusmuoto. Totta kai sellaisilla lapsilla, joilla on vaikeat elinolosuhteet ja joiden perheissä on ongelmia ja vanhemmat eivät kykene ottamaan sitä vanhemmuuden vastuuta, varhaiskasvatukselle tulee suurempi rooli. Mutta minä toivon, että me muistamme myöskin sen vanhemmuuden tukemisen ja sen, että vanhemmat ottaisivat, koska se päävastuu kasvattamisesta on kuitenkin vanhemmilla, ja he tarvitsevat siihen paljon apua. Toivon, että niitä palveluja löytyy kunnissa myöskin.

19.52 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ihan loppuun lyhyesti. Itse asiassa se tulikin jossakin puheenvuorossa esille, että pienet yhdistysten ylläpitämät ja myös tällaiset oman alueen pienet yksityiset päiväkodit ovat kyllä aivan eri asia kuin esimerkiksi suuret monikansalliset yritykset. Näissä isoissa monikansallisissa yrityksissä on vain luonnollista ja ihan ymmärrettävää, että siellä helpommin tulee voiton tavoittelu esille ja se tulee osaksi toimintaa, ja se saattaa aiheuttaa näitä ongelmia. Mutta minä olen kyllä edustaja Risikon kanssa samaa mieltä siitä, että ei sinällään se yksityinen tai julkinen ole laadun tae tai laadun este. Kysymys on pikemminkin organisaatiokulttuurista, miten siellä sitä arkea viedään eteenpäin, mimmoista johtamista siellä on ja millä arvoilla siellä sitä työtä tehdään. Se on toki varma asia.

Sitten on näin, että perheillä on varmasti se perimmäinen vastuu kasvatuksesta, mutta siitä huolimatta varhaiskasvatus on tärkeää myöskin oppimisen tasoittamisen näkökulmasta, niin että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus saada yhtäläiset valmiudet lähteä sinne koulutielle. Sen takaa tämä yhtenäinen varhaiskasvatus kaikkein parhaiten. Siinä mielessä minusta se on myöskin lapsen oikeus, ja pitää pitää huolta, että lapsella on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen.

19.54 Mikko Ollikainen r: Arvoisa puhemies! Päävastuu on vanhemmilla koskien kasvatusta, mutta toki laadukas varhaiskasvatus on todella tärkeää kokonaisuudessa.

Tässä haluaisin nostaa esille tämän positiivisen, myönteisen oppimiskulttuurin. Jos se tulee jo varhaiskasvatuksessa esille, niin se on todella tärkeää ja auttaa sitten myöhemmin oppimisessa. Ja kun nyt tässä puhutaan jatkuvasta oppimisesta ja puhutaan siitä, niin mitä nopeammin, sen parempi, jos on myönteinen ilmapiiri oppimiselle. Tämä on todella tärkeää. Tämä subjektiivinen oikeus nyt on osa tätä kokonaisuutta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.